

Rådet for
Den Europæiske Union

Bruxelles, den 7. juli 2023
(OR. en)

11664/23

ENV 832
CLIMA 350
AGRI 385
FORETS 82
RECH 347
ENER 438
IND 378
COMPET 745
CHIMIE 70

SAN 451
ECOFIN 761
CONSOM 274
AGRILEG 128
SEMENCES 30
PHYTOSAN 42
PESTICIDE 37
FOOD 58

FØLGESKRIVELSE

fra: Martine DEPREZ, direktør, på vegne af generalsekretæren for Europa-Kommissionen

modtaget: 6. juli 2023

til: Thérèse BLANCHET, generalsekretær for Rådet for Den Europæiske Union

Komm. dok. nr.: COM(2023) 410 final

Vedr.: MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET Sikring af modstandsdygtig og bæredygtig udnyttelse af EU's naturressourcer

Hermed følger til delegationerne dokument COM(2023) 410 final.

Bilag: COM(2023) 410 final

Bruxelles, den 5.7.2023
COM(2023) 410 final

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

Sikring af modstandsdygtig og bæredygtig udnyttelse af EU's naturressourcer

1. Indledning

Den europæiske grønne pagt er en nødvendighed for vores borgeres og vores planets sundhed. Siden den europæiske grønne pagt blev fremlagt i december 2019, har den sat gang i en dybdegående og helhedsorienteret omstilling af vores samfund og vores økonomi. De initiativer inden for rammerne af **Fit for 55**, som der allerede er opnået enighed om, og som er gennemført, og de fremskridt, der er allerede gjort med hensyn til forslag vedrørende **den cirkulære økonomi** og **nulforurening**, baner vejen for at nå Den Europæiske Unions klimamål for 2030 og 2050.

Disse initiativer og opnåelsen af målene for dem afhænger lige så meget af løsninger, der findes i naturen, som er vores bedste allierede i bekæmpelsen af klimaændringer, som af ny teknologi og innovation. For at opfylde Den Europæiske Unions internationale forpligtelser i henhold til både Parisaftalen og den globale Kunming-Montreal-ramme for biodiversitet og i lyset af 2030-dagsordenen for bæredygtig udvikling, for at sikre overgangen til en bæredygtig økonomi og skabe resultater, når det drejer sig om klimaneutralitet og -tilpasning, særlig for at øge kulstoffjernelse ved hjælp af naturlige kulstofdræn, og om EU's klimalover vi nødt til hurtigst muligt at styrke de naturlige økosystemers modstandsdygtighed i hele EU. Vi er nødt til at øge deres evne til at hjælpe os med tilpasningen til klimaændringer, forbedre bevarelsen af vandressourcer og øge deres produktive kapacitet for at sikre vedvarende fødevarer og forsyninger af råstoffer.

Da tørker, naturbrande, vandknaphed og risiko for oversvømmelse hastigt tager til og allerede på tragisk vis påvirker tre fjerdedele af landene i Europa¹, er der derfor behov for endnu en søjle i den europæiske grønne pagt: **sikring af bæredygtig udnyttelse af EU's naturressourcer**. Dette vil også styrke modstandsdygtigheden inden for fødevarer og landbrug i EU.

Ikkebæredygtig udnyttelse af naturressourcer er en af de vigtigste drivkræfter bag klima- og biodiversitetskrisen, som igen allerede har kostet tusindvis af menneskeliv og milliarder af euro alene i EU². Sunde økosystemer er afgørende for at sikre en levedygtig og bæredygtig fremtid for os selv og kommende generationer og for at styrke EU's modstandsdygtighed over for katastrofer. Jordforringelse og forurening af jord og svækket modstandsdygtighed i økosystemerne medfører omkostninger for mange sektorer, særlig landbrug og fiskeri og de dertil knyttede værdikæder. Tab af udbytte på grund af et forringet miljø, forurening, tørker, hedeølger, oversvømmelser og nye skadegørere påfører landbrugerne og fiskerne omkostninger, hvilket igen medfører øgede priser på fødevarer for borgerne.

Med denne pakke opfylder EU fortsat sine internationale forpligtelser ved at bane vejen for sunde jorder i Europa med fremlæggelsen af et forslag om **overvågning af jordbunden og**

¹ Det Fælles Forskningscenter —Det Europæiske Tørkeobservatorium

² Det anslås, at vejr- og klimarelaterede skader mellem 1980 og 2021 beløb sig til 560 mia. EUR (i 2021-værdier). Det er bekymrende, at vejr- og klimarelaterede skader har været støt tiltagende i løbet af de seneste ti år. En enkelt begivenhed som oversvømmelserne i Tyskland og Belgien i 2021 kan koste næsten 50 mia. EUR i skader.

om jordbundens modstandsdygtighed, som vil gøre det muligt for os at overvåge jordbundens sundhed og tilbyde en række støtteforanstaltninger for gradvist at forbedre jordernes sundhedstilstand. Som fastsat i jord til bord-strategien foreslås der også en ny lovgivningsmæssig ramme for **planteformeringsmateriale og forstligt formeringsmateriale**, som vil fremme innovation og bæredygtig praksis, udnytte teknologiske fremskridt inden for **nye genomteknikker** til at udvikle modstandsdygtige planter og muliggøre en yderligere reduktion af brugen af kemiske pesticider og den dermed forbundne risiko. Foranstaltninger til at forebygge og reducere **madspild og tekstilaffald** vil også bidrage til en mere effektiv udnyttelse af naturressourcerne og til en yderligere reduktion af drivhusgasemissionerne, hvilket også er fastsat i handlingsplanen for den cirkulære økonomi.

Denne pakke **supplerer tidligere forslag inden for rammerne af den grønne pagt**, som allerede er vedtaget, f.eks. klimaloven og den reviderede **LULUCF-forordning** og de forslag, som endnu er undervejs i den fælles beslutningsprocedure, som f.eks. **loven om naturgenopretning**, som er flagskibsforslaget i søjlen "naturressourcer" i den grønne pagt og af afgørende betydning, når det drejer sig om at nå internationale mål om biodiversitet. Pakken er også tæt knyttet til forslagene om **certifikatet for kulstoffjernelse og bæredygtig anvendelse af pesticider** og de forslag, der vedrører **nulforurening**. Tilsammen vil disse forslag **gøre det muligt for EU at styre overgangen til en bæredygtig økonomi og et bæredygtig samfund og at sætte farten op for denne overgang**.

Samlet set vil foranstaltningerne medføre langsigtede økonomiske, sociale, sundhedsmæssige og miljømæssige fordele for alle. Foranstaltningerne vil navnlig være til gavn for de borgere, hvis indkomst er direkte knyttet til land og natur, i form af en **mere modstandsdygtig naturkapital**. Dette bidrager til fremgangsrig landdistrikter, **fødevarerikkerhed** og en modstandsdygtig **bioøkonomi, der trives** og beskytter mod følgerne af klimaændringer og tab af biodiversitet. Ved at forbedre jordbundens sundhed og øge dens modstandsdygtighed kan disse forslag udgøre en kilde til yderligere **indkomstmuligheder for landbrugere og jordforvaltere**, som kan blive belønnet for kulstofbindende dyrkning, modtage betalinger for økosystemtjenester eller for at øge værdien af sunde jorder og de fødevarer, der produceres på dem.

2. Udnyttelse af naturressourcer og forbedring af jordbundens sundhed

I dag er virkeligheden, at jordbundens tilstand i EU er ekstremt bekymrende. 60-70 % af jorderne i EU er i øjeblikket usunde³. Derudover skylles en milliard ton jord hvert år væk som følge af erosion, hvilket betyder, at det frugtbare øverste lag jord, som er tilbage, til stadighed reduceres. Arealinddragelse og -befæstelse fører også til et uigenkaldeligt tab af de mest frugtbare jorder. De samlede omkostninger i forbindelse med jordbundsforringelse anslås at

³ Drivers of Food Security, arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, SWD (2023) 4.

overstige 50 mia. EUR om året. Uden en tilstrækkelig indsats vil disse omkostninger blot stige.

Tørker, oversvømmelser, skadegørere, naturbrande og andre klimabetingede ekstreme vejrforhold (herunder storme) har yderligere forringet vores jorders sundhed og modstandsdygtighed. I de seneste år er hyppigheden af disse ekstreme vejrforhold taget til. Virkningerne af intensiv tørke er taget til i omfang i EU, hvilket peger på en forværring af økosystemernes tilstand. Siden 2000 har otte år ligget over det langsigtede gennemsnit for virkninger af tørke, heraf fem år inden for det seneste årti⁴. En tiendedel af Europas befolkning lever i øjeblikket i områder med potentiel risiko for oversvømmelse⁵.

De seneste to sæsoner for naturbrande (2021 og 2022) har vist en foruroligende tendens med et større antal naturbrande end forventet og med større arealer, der er brændt. Sæsonen for naturbrande begynder også tidligere og slutter senere på året. De seneste år har flere medlemsstater derfor bedt andre medlemsstater om hjælp til at slukke brandene via EU-civilbeskyttelsesmekanismen, da de har vurderet, at deres egne indsatsressourcer var utilstrækkelige.

En styrkelse af indsatskapaciteterne i forbindelse med brande, oversvømmelse, jorderosion og tørker er imidlertid ikke nok. En forbedring af jordbundens sundhed er afgørende på vejen fremad mod at styrke forebyggelsen og håndteringen af katastrofer.

Håndteringen af tørker og vandknaphed kræver innovative tilgange, som kombinerer mere traditionelt håndteringsberedskab i forbindelse med vand og risikoen for tørke med fokus på opbygningen af større modstandsdygtighed i økosystemerne. Sunde jorder holder på op til 25 % af deres masse i vand, bidrager til at forebygge mod risikoen for katastrofer og fungerer som langsigtede reservoirer til at genopfylde forekomsterne af grundvand. Den naturlige kapacitet i modstandsdygtige jorder, vådområder og skove til at holde på vand er højere, end hvad der kan opnås ved hjælp af dyre, nye kunstige reservoirer⁶. Forbedret evne til at binde vandet kan afbøde oversvømmelser og tørker og gøre miljøet mere modstandsdygtigt over for jordskred og jorderosion. Samlet set har naturbaserede løsninger til forebyggelse af f.eks. oversvømmelser gode cost-benefit-forhold⁷. Sunde jorder med en høj nedsivningsrate støtter også etableringen af et modstandsdygtigt vegetationsdække, som forhindrer naturbrande.

Udover at hjælpe med at forberede os på de tiltagende virkninger af klimaændringerne er sunde jorder også forudsætningen for vores egen sundhed og for mange økosystemers sundhed. Sunde jorder udgør grundlaget for landbrugsfødevarereproduktionen og for en bæredygtig bioøkonomi. Da 95 % af vores fødevarer direkte eller indirekte produceres på jord, har jordforringelse en direkte indvirkning på vores fødevarer sikkerhed. Jorden er også en væsentlig kilde til råmaterialer, som er uundværlige i forbindelse med vores grønne og

⁴ <https://www.eea.europa.eu/ims/drought-impact-on-ecosystems-in-europe>

⁶ "What the future has in Store: A new Paradigm for Water Storage", Verdensbanken, 2023.

⁷ "Economics for Prevention and Preparedness: Investment in Disaster Risk management in Europe makes Economic Sense", rapport fra Verdensbanken, 2021, sammenfattende rapport, s. 14.

digitale omstilling. Naturressourcer og de tjenester, som sunde økosystemer leverer, herunder produktion af fødevarer, er afgørende vores økonomis og vores samfunds levedygtighed. Da forringede og forurenede jorder har en stærkt reduceret evne til at lagre kulstof og gøre næringsstoffer naturligt tilgængelige for planter, vil en yderligere forringelse af jordbunden i Europa også gøre det vanskeligere at nå de europæiske klimamål og at opfylde medlemsstaternes retlige forpligtelser i henhold til LULUCF-forordningen. Parallelt hermed reducerer en forringet jordbund det forretningsmæssige grundlag for kulstofbindende dyrkning, mens en sund jordbund sikrer landbrugerne indtægter fra fødevarerproduktion, kulstofbindende dyrkning og fra bedriftens aktiver.

Derfor er det særdeles vigtigt, at medlemsstaternes myndigheder, landbrugerne og andre jordejere udvikler og anvender de rette foranstaltninger til jordbundsforvaltning og regenerering på de rette steder. Med henblik herpå fastsættes der i **forslaget om jordbunden** en **solid og sammenhængende ramme for overvågning af alle jorder** i hele EU for løbende at forbedre jordbundens sundhed i Unionen og opnå sunde jorder senest i 2050. Forslaget bygger på praksis, som allerede støttes gennem den fælles landbrugspolitik, og med forslaget indføres der ikke nye forpligtelser for landbrugerne. Med overvågningsrammen samles adskillige kilder til data om jordbunden under ét tag, idet data om jordprøver fra Land Use and Coverage Area frame Survey⁸ (LUCAS) kombineres med data fra Copernicus, data genereret inden for rammerne af EU-missionen "En jordpakt for Europa"⁹ og nationale og private data.

Dette vil hjælpe medlemsstaterne i deres indsats, når det drejer sig om overvågningen af deres forpligtelser i henhold til LULUCF-forordningen og nationale energi- og klimaplaner, den fælles landbrugspolitik og den foreslåede lov om naturgenopretning. Det vil bidrage til de regelmæssige overvågnings- og perspektivrapporter om nulforurening¹⁰ og overvågningen af biodiversiteten, hvor data om jordbunden indtil videre ikke er medtaget på samme niveau som data om luft og vand. Samtidig vil en nøjagtig diagnose i hele EU hjælpe medlemsstaternes myndigheder, landbrugerne og andre jordejere med at udvikle og anvende passende foranstaltninger til jordbundsforvaltning og regeneration.

Data om jordbunden vil også bidrage til udviklingen og udbredelsen af innovation, teknologiske og organisatoriske løsninger i forbindelse med landbrugsmetoder, herunder afgrødediversificering, præcisionsdyrkning, udvikling af planter, digitaliserede redskaber til jordbundsforvaltning eller brugen af løsninger, der anvender kunstig intelligens på grundlag af sensorsystemer og markbaserede målingssystemer. Dette vil gøre det muligt for landbrugerne at gennemføre den mest hensigtsmæssige metode til jordbehandling og hjælpe dem med at fastholde eller øge jordens frugtbarhed og udbyttet, samtidig med at forbruget af vand og næringsstoffer minimeres. Derudover vil data om jordbunden give mulighed for forbedret analyse af tendenser vedrørende tørker, vandbinding og erosion, hvilket bidrager til forebyggelsen og håndteringen af katastrofer.

⁸ [Overview — Land cover/use statistics — Eurostat \(europa.eu\)](#)

⁹ [Sund jordbund og fødevarer \(europa.eu\)](#)

¹⁰ [Nulforureningsmål \(europa.eu\)](#)

Med forslaget fastsættes også **bæredygtige forvaltningsprincipper gældende for forvaltede jorder** i Europa, herunder jorder der anvendes til landbrug. Det hjælper medlemsstaterne med at udvikle og raffinere regenerativ praksis på en inklusiv måde sammen med landbrugere og andre jordforvaltere.

Adgang til data om jordbunden er også afgørende for skovbrugerne for at opretholde og øge deres skoves økologiske og socioøkonomiske værdi. Skove og andre træbevoksede områder dækker tæt på halvdelen af EU's landareal og spiller en afgørende rolle, når det drejer sig om at støtte en stærk skovbaseret bioøkonomi, afbøde og tilpasse os til klimaændringer og bevare og genoprette biodiversiteten. Træbevoksede arealer er den primære bidragsyder til EU's kulstofdræn. Betydningen af skove og deres talrige funktioner vil blive større i fremtiden, også som kilde til råmaterialer til bioøkonomien, idet den udvidede skovbaserede værdikæde i øjeblikket støtter 4,5 mio. arbejdspladser i EU. Klimaændringerne har imidlertid forårsaget skovdød og midlertidigt tab af skov i et væsentligt omfang i mange EU-medlemsstater i de seneste år. Den økonomiske virkning af skovbrande er nået op på 1,5 mia. EUR årligt, mens stigende temperaturer forventes at reducere værdien af skovarealer med adskillige hundrede milliarder euro frem til udgangen af dette århundrede på grund af ændringer i træartssammensætningen.

Udbredelsen og den omfattende udvikling af nye, bæredygtige forretningsmodeller som f.eks. kulstofbindende dyrkning på grundlag af certificering af kulstoffjernelse og betalinger for økosystemtjenester kræver data af høj kvalitet, særlig når det drejer sig om jordbunden. Den frivillige certificering af jordbundens sundhed forventes at øge værdien af certifikatet for kulstoffjernelse og skabe yderligere anerkendelse af bæredygtig jordbundsforvaltning og dertil knyttede fødevarer i samfundet og på markedet.

Fordelene ved frugtbare jorder og anerkendelsen af foranstaltninger til at opnå dem vil også bidrage til at fremme finansiering, da fødevarerindustrien og andre brancher allerede er begyndt at iværksætte programmer, som har til formål at betale for økosystemtjenester og støtte bæredygtig praksis i forbindelse med jordbundens sundhed. Diversificering af produktionssystemerne inden for landbrug og skovbrug ledsaget af et større udvalg af salgbare produkter giver også muligheder for nye arbejdspladser i EU. Initiativer til kulstofbindende dyrkning kan finansieres via den fælles landbrugspolitik, andre EU-finansieringsinstrumenter som f.eks. LIFE og Horisont Europa, offentlig støtte som f.eks. statsstøtte, private initiativer knyttet til CO₂-markeder, eller en kombination af disse finansieringsmuligheder.

Tekstboks 1. Høst af fordele ved forbedrede data og øget viden

- Forslaget vedrørende jordbunden vil give landbrugere og skovbrugere adgang til uafhængig og upartisk rådgivning om, hvordan deres jorder kan opnå en god sundhedstilstand.
- Alle jordforvaltere vil få (frivillig) adgang til certificering af jordbundens sundhed. Dette vil påvirke jordens værdi. Det kan forventes, at sunde jorder vil have en højere værdi, da de vil vise sig at være mere modstandsdygtige over for virkningerne af klimaændringer og vejrets omskiftelighed. Dette er afgørende for markedet for jord og

for unge og nye landbrugere. Sunde jorder producerer sunde fødevarer, lagrer mere kulstof, regulerer strømmene af vand og næringsstoffer og støtter biodiversiteten. Dette kan også afspejles på markedet, f.eks. gennem bæredygtighedsmærkning eller CO₂-kreditter i forbindelse med certificering af kulstoffjernelse.

- Data om jordbunden vil gøre det muligt for landbrugerne at tage højde for de forskellige jordbundsforhold og således anvende den mest passende behandlingsmetode: Dette vil føre til øget frugtbarhed og udbytte, samtidig med at forbruget af vand, pesticider og gødning minimeres.
- Data om jordforurening efterspørges i stigende grad af jordejere og påvirker jordens værdi, særlig i tilfælde hvor der er behov for rensning (f.eks. ved tidligere industriområder), inden jorden kan bruges igen til andre formål (f.eks. beboelse).
- Adgang til data vil også lette den teknologiske udvikling og innovation på landbrugsområdet, f.eks. inden for præcisionsdyrkning, forvaltning og diversificering af afgrøder, digitaliserede redskaber til jordbundsforvaltning eller brugen af løsninger, der anvender kunstig intelligens på grundlag af sensorsystemer og markbaserede målingssystemer.
- Desuden kan data om jordbunden anvendes af medlemsstaterne og EU til bedre at kunne analysere tendenserne for tørker og oversvømmelser og på den måde bidrage til en bedre katastrofehåndtering og højere modstandsdygtighed.
- Inden for rammerne af EU-missionen "En jordpakt for Europa" afprøves og opskaleres løsninger for bæredygtig jord- og jordbundsforvaltning inden for landbrug, skovbrug og andre arealanvendelser for at opnå fremskridt i retning af sundere jorder og fremme harmoniseret overvågning af og rapportering om jordbunden i Europa. Fødevarer er også et af de vigtige systemer, der er omfattet af EU-missionen vedrørende tilpasning til klimaændringer, for hvilken ambitionen er, at mindst 150 regioner og lokale enheder skal være modstandsdygtige over for klimaændringer i senest 2030.
- Det europæiske biodiversitetspartnerskab, det europæiske partnerskab om vandsikkerhed for planeten, partnerskabet om bæredygtige fødevarer og partnerskabet for agroøkologi er samordnede forsknings- og innovationsinitiativer, der leverer konkrete løsninger til interessenter, som skal gøre en indsats, når det drejer sig om fødevarer, vand og biodiversitet.

3. Støtte til modstandsdygtige og bæredygtige fødevarer og fødevarer

Med den dobbelte krise med klimaændringer og tab af biodiversitet er der sat fokus på modstandsdygtighed på lang sigt og på behovet for en omstilling til bæredygtigt landbrug og bæredygtige fødevarer og fødevarer. Videnskabelige analyser viser tydeligt, at klimaændringer og tab af biodiversitet er blandt de største trusler mod fødevarer og fødevarer globalt. For at sikre vedvarende fødevarer og fødevarer er vi nødt til at gøre brug af alle forhåndenværende løsninger.

Som defineret i forslaget til en lov om naturgenopretning er det nødvendigt hurtigst muligt at genoprette og øge biodiversiteten i landbrugsøkosystemer for at sikre overgangen til bæredygtige fødevarer og fødevarer og disses modstandsdygtighed på lang sigt. Over 75 % af de globale fødevarer og fødevarer og næsten 5 mia. EUR af EU's landbrugsoutput afhænger af bestøvning via dyr. Videnskabelig dokumentation peger på, at vi i løbet af de seneste 30 år allerede har mistet mere end tre fjerdedele af de flyvende insekter. I øjeblikket er én ud af tre bi- og sommerfuglearter i EU i tilbagegang. Biologisk mangfoldige og bæredygtigt forvaltede

landbrugsøkosystemer er mere modstandsdygtige over for klimaændringer. For at støtte vores landbrugsøkosystemers modstandsdygtighed er vi nødt til at forlade os på et bæredygtigt fødevarerproduktionsystem. Dette kræver sunde økosystemer, som støtter jordbundens frugtbarhed, næringsstofkredsløbene, reguleringen af klima og vand, bestøvning og naturlig bekæmpelse af skadegørere.

Sund biodiversitet og fungerende økosystemer gør fødevarerproduktion, levebrød og samfundet som helhed mere modstandsdygtige over for stød og stress. Økosystemer og habitater, som fremmer biodiversitet, er til gavn for den samlede stabilitet i produktionen af afgrøder. En mere bæredygtig landbrugsproduktion, som er mindre afhængig af gødning og kemikalier/pesticider, vil gøre sektoren mindre afhængig af eksternt input og generelt mere modstandsdygtig, herunder over for de uundgåelige virkninger af klimaændringer. Dette gælder også for skovbrug, fiskeri og andre sektorer, som er afhængige af naturen. Flere genoprettede og biologisk mangfoldige økosystemer vil være mere modstandsdygtige over for eksterne trusler og virkningerne af klimaændringer og naturkatastrofer.

Ved hjælp af bioordninger, foranstaltninger vedrørende miljø- og klimavenligt landbrug og grøn investeringsstøtte bidrager den fælles landbrugspolitik til udbredelsen af bæredygtig praksis som f.eks. agroøkologi og økologisk landbrug (med 97,6 mia. EUR i perioden 2023-2027). Desuden omfatter den fælles landbrugspolitik forpligtelser og støtte til rådgivningstjenester, som skal stilles til rådighed for landbrugerne, og som er afgørende, når der skal foretages større ændringer i landbrugssystemerne eller indføres en innovativ eller kompleks praksis. Parallelt hermed leverer virksomheder i og uden for fødevarer kæden en hastigt fremspirende mangfoldighed af privat finansiering til regenerativt landbrug.

Som en del af den nødvendige indsats for at opnå større bæredygtighed har landbrugerne behov for adgang til den seneste innovation. Nye teknologier kan hjælpe med at fremme modstandsdygtigheden for både landbrugs- og skovområder og beskytte høsten mod virkningerne af klimaændringer, tab af biodiversitet og miljøforringelse. Som følge heraf er der en væsentlig efterspørgsel fra avlere og landbrugere i EU efter bedre tilpassede sorter, ved hvilke der gøres bedst mulig brug af alle typer avlsmetoder, herunder nye genomteknikker.

Nye genomteknikker har været under hastig udvikling de seneste to årtier. Med disse innovative teknikker kan afgrøderne forbedres. Eksempler herpå omfatter planter med forbedret tolerance eller resistens over for plantesygdomme og skadegørere, planter med øget tolerance eller modstandsdygtighed over for virkningerne af klimaændringer, herunder ekstreme temperaturer eller tørker, forbedret effektivitet med hensyn til næringsstoffer og vand samt planter, som giver et højere udbytte. I de fleste tilfælde betyder anvendelsen af disse nye teknikker til planteavl, at planter kan udvikles hurtigere (hvor det f.eks. kan tage nogle få år for en plante udviklet ved hjælp af nye genomteknikker at blive klar til markedsføring, kan det tage 10-15 år at fremavle den samme plante ved hjælp af konventionelle avlsmetoder) og billigere, og navnlig at ændringerne kan gøres mere målrettede og præcise end ved brug af konventionelle avlsmetoder eller etablerede genomteknikker. Et moderne regelsæt kan gøre EU's landbrug mere konkurrencedygtigt, frigøre forskningspotentialer i EU og give forbrugerne et større udvalg af fødevarer, samtidig

med at den globale fødevarer sikkerhed øges. Planter baseret på nye genomteknikker kan også bidrage til at reducere brugen af og risikoen ved pesticider, hvilket er formålet med forslaget til en forordning om bæredygtig anvendelse af plantebeskyttelsesmidler¹¹.

Forslaget **om nye genomteknikker** kombinerer en høj standard for beskyttelse af både menneskers og dyrs sundhed og miljøbeskyttelse med et bidrag til et modstandsdygtigt og bæredygtigt fødevarer system ved hjælp af innovative planteprodukter. I Kommissionens forslag er der fastsat krav til markedsføringen af planter baseret på nye genomteknikker og produkter. I forbindelse med disse krav tages der, for at undgå en unødvendig byrde, hensyn til, at nye genomteknikker i nogle tilfælde fører til planter og produkter, som svarer til dem, der fremavles ved konventionel avl, mens de i andre tilfælde fører til mere komplekse ændringer. Forslaget omfatter også klare regler, som skal sikre gennemsigtighed i forbindelse med planter og produkter, som er opnået ved hjælp af nye genomteknikker, herunder mærkning af frø. Dette vil gøre det muligt for landbrugerne at træffe et klart og kvalificeret valg. Samtidig supplerer dette forslag andre bæredygtige landbrugs metoder, f.eks. økologisk landbrug, som ikke vil gøre brug af nye genomteknikker.

Den foreslåede befordrende ramme vil støtte den europæiske forsknings konkurrenceevne og forskellige planteavls- og landbrugssektorer. Den europæiske frøsektor er den største eksportør på det globale marked for frø¹² (20 % af det globale marked med en anslået værdi på 7-10 mia. EUR og ca. 7 000 SMV'er, hvis innovationskapacitet, konkurrenceevne og produktion i EU på lang sigt er afgørende for EU's fødevarer sikkerhed), og evnen til at anvende innovative teknologier er en forudsætning for at fastholde EU's konkurrenceevne og fortsatte bidrag til den globale fødevarer sikkerhed. Innovation vil bringe EU i forreste række, når det drejer sig om den teknologiske udvikling og de globale økonomiske, sociale og miljømæssige fordele, som disse nye teknologier giver. Med forslaget indføres en hurtig procedure for virksomheder, som enten vil skulle påvise, at planter baseret på nye genomteknikker svarer til konventionelt avlede planter, eller gennemgå en risikobaseret miljø- og sikkerhedsvurdering, som står mål med risikoen. Derved bliver planter og produkter opnået ved hjælp af nye genomteknikker, herunder fødevarer og foder, hurtigere tilgængelige, hvilket er til gavn for landbrugerne og forbrugerne.

Tekstboks 2. Nye genomteknikker — sikre og bæredygtige fødevarer

Sygdomsresistente kartofler¹³

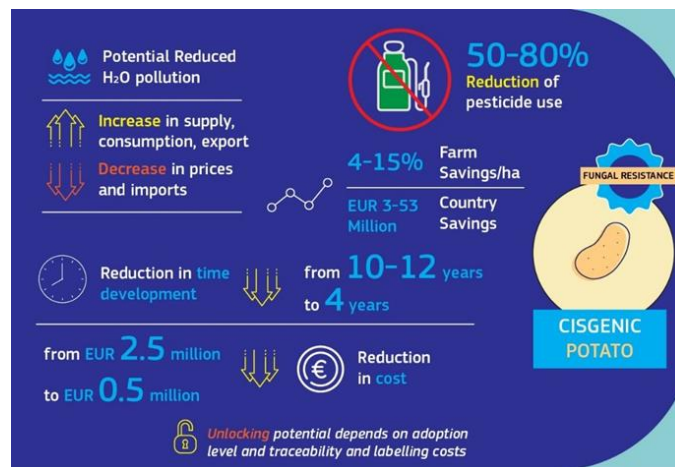
¹¹ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om bæredygtig anvendelse af plantebeskyttelsesmidler og om ændring af forordning (EU) 2021/2115 (COM (2022)305 final, 2022/0196 (COD)).

¹² Ragonnaud G., 2013. The EU seed and Plant Reproductive Material Market in Perspective: A Focus on Companies and Market Shares. Policy Department B: Structural and Cohesion Policies. Europa-Parlamentets Udvalg om Landbrug og Udvikling af Landdistrikter.

¹³ Schneider, K., Barreiro-Hurle, J., Kessel, G. et al., 2023. Economic and environmental impacts of disease resistant crops developed with cisgenesis. EUR 31355, Den Europæiske Unions Publikationskontor, Luxembourg. <https://doi.org/10.2760/715646>

Kartoffelsorter, som er resistente over for svampe, er vanskelige at avle, fordi svampesygdommene er alvorlige og kan overvinde resistens. Da der er en begrænset tilgængelighed af resistente sorter, er kartofler blandt de afgrøder, som kræver de største mængder pesticider. Nye genomteknikker kan støtte og fremskynde avlsprocessen og således hurtigt gøre sorter tilgængelige, som er resistente over for svampe.

Sorter med varig resistens over for disse sygdomme kan reducere brugen af fungicider, uden at udbyttet påvirkes. Ved kartofler vil der kunne opnås en reduktion på 50-80 % i brugen af fungicider, hvilket udgør en besparelse for landbrugerne såvel som en væsentlig fordel for miljøet. Eksempelvis anslås det, at kartofler, som er resistente over for kartoffelskimmel, fører til en omkostningsbesparelse på 4-15 % pr. hektar.

Det er vigtigt, at den lovgivningsmæssige ramme er afbalanceret og kalibreret, så den sikrer landbrugernes og avlernes adgang til patenterede teknikker og materiale for at fremme mangfoldigheden af frø til overkommelige priser og beskytte forædling og dyrkning af upatenterede konventionelle og økologiske afgrøder, samtidig med at den også kraftigt tilskynder til innovation inden for planteforædling ved at bevare investeringsincitamentet såsom patenter. Kommissionen vil som led i en bredere markedsanalyse vurdere den virkning, som patentering af planter og dermed forbundne licens- og gennemsigtighedspraksisser kan have på innovationen inden for planteforædling, på avlernes adgang til genetisk materiale og teknikker, på tilgængeligheden af frø for landbrugerne og på den generelle konkurrenceevne i EU's bioteknologiske industri. Kommissionen vil aflægge rapport om sine resultater senest i 2026. Rapporten vil kortlægge mulige udfordringer i sektoren og danne grundlag for afgørelser om eventuelle opfølgende foranstaltninger.

Sammen med den pakke, der er fremlagt i dag, ønsker Kommissionen også at reagere på Rådets anmodning om at fremlægge en undersøgelse, som supplerer konsekvensanalysen i forslaget til en forordning om **bæredygtig anvendelse af plantebeskyttelsesmidler**. Det yderligere input viser, at forslaget vil hjælpe med at garantere EU's fødevarer- og fodersikkerhed på lang sigt. Idet der bygges på Kommissionens uofficielle dokument fra 2022, kan det reducerede anvendelsesområde for begrænsninger på følsomme områder hjælpe

med at beskytte menneskers sundhed og miljøet, samtidig med at landbruget påvirkes i begrænset omfang. I det yderligere input foreslås desuden måder, hvorpå Europa-Parlamentet og Rådet i deres egenskab af medlovgivere kan overveje, hvordan den administrative byrde kan mindskes yderligere, særlig for meget små bedrifter, og betydningen af, at tilstrækkelige alternativer til kemiske pesticider er tilgængelige, understreges. Derfor beskriver Kommissionen forskellige mulige løsningsmodeller, som medlovgiverne kan overveje, navnlig når det drejer sig om at fastsætte kortere frister for medlemsstaternes fremsendelse af udkast til vurderingsrapporter om nye aktivstoffer i biologiske bekæmpelsesmidler, hvilket skal muliggøre udstedelse af midlertidige tilladelse til biologiske bekæmpelsesmidler på medlemsstatsniveau og udstedelse af godkendelser af aktivstoffer i biologiske bekæmpelsesmidler på EU-plan i en ubegrænset periode. Det betyder, at den aktuelle langvarige godkendelsesprocedure vil blive væsentligt forkortet, og at nye biologiske alternativer vil kunne udbredes næsten øjeblikkeligt, når medlemsstaterne har gennemført den første vurdering.

Med den foreslåede **forordning om produktion og markedsføring af planteformeringsmateriale** vil den gældende retlige ramme for alle frøsektorer blive konsolideret, ajourført og forenklet, idet de 10 gældende direktiver erstattes. Dette vil give landbrugerne adgang til forskelligartede frø og andet planteformeringsmateriale af høj kvalitet, som garanterer et stabilt udbytte, modstandsdygtighed og andre egenskaber ved hjælp af modstandsdygtige plantesorter gennem strengere bæredygtighedskrav i forbindelse afprøvning af sorter (f.eks. for sygdomsresistens) for alle regulerede grupper af afgrøder. Frø af sådanne sorter vil være bedre tilpasset til presset fra klimaændringer og bidrage til at sikre fødevarer sikkerheden. Forslaget vil bidrage til at nå målet om, at 25 % af landbrugsarealerne skal dyrkes økologisk, ved at lette registreringen af økologiske sorter ved hjælp af regler, som er tilpasset principperne for økologisk landbrug. Forslaget vil bidrage til at bevare og øge de dyrkede afgrøders genetiske mangfoldighed ved at indføre mindre strenge regler for bevarelsessorter, frøbeskyttelsesnetværk og udveksling i naturalier af frø landbrugerne imellem og ved at støtte udviklingen af blandinger af frø. Det vil også øge effektiviteten i registrerings-/certificeringssystemerne ved at give aktørerne mere fleksibilitet og mulighed for at anvende biomolekulære metoder og digitalisering.

Forslaget til en forordning om produktion og markedsføring af planteformeringsmateriale og forstligt formeringsmateriale vil hjælpe med at sikre, at det rette træ bliver plantet det rette sted, så skovene trives under de nuværende og forventede fremtidige klimatiske forhold. En vurdering af forældretræers bæredygtighedsegenskaber muliggør en hurtigere tilpasning af skove til klimaændringerne og sikrer således, at de også er produktive i fremtiden. Regler, som skal lette bevarelsen af truede forstgenetiske ressourcer, vil øge træernes genetiske mangfoldighed. Nationale beredskabsplaner vil hjælpe med at sikre tilstrækkelige forsyninger af forstligt formeringsmateriale til at genplante skov i områder, der er påvirket af ekstreme vejrforhold, brande, skadegørere og andre katastrofer. Forordningen giver mulighed for fleksibilitet til at anvende specifikke tilgange og foranstaltninger i forskellige typer skove og skovøkosystemer og bidrager til at skabe modstandsdygtige skove,

bevare biodiversiteten og genoprette skovøkosystemer. Den støtter også bevarelsen og den bæredygtige brug af forstgenetiske ressourcer.

4. Sikring af effektiv udnyttelse af produkter ved at afhjælpe madspild og tekstilaffald

Madspild er en af de væsentligste kilder til ineffektivitet og lægger en unødigt byrde på de begrænsede naturressourcer, bl.a. gennem arealanvendelse og vandforbrug. Næsten 59 mio. ton fødevarer (131 kg pr. indbygger) går hvert år til spilde i EU. Det har en anslået markedsværdi på 132 mia. EUR¹⁴. Over halvdelen af madspildet (53 %) sker i husstande, mens den næststørste andel (20 %) opstår i forarbejdnings- og fremstillingssektoren. Det er ganske enkelt uacceptabelt at spilde fødevarer i dette omfang, mens sult er et stigende problem globalt og 32,6 mio. EU-borgere ikke har råd til et ordentligt måltid mad hver anden dag.

Bekæmpelse af madspild giver en tredobbelt gevinst: Det redder fødevarer til konsum og bidrager således til fødevareressourcen. Det hjælper virksomheder og forbrugere til at spare penge, og det mindsker miljøpåvirkningen fra produktion og forbrug af fødevarer.

Til trods for en stigende bevidsthed om de negative konsekvenser af madspild, udnyttes det fulde potentiale for at reducere madspild endnu ikke. De foreslåede mål for reduktion af madspild i EU-medlemsstaterne støtter opfyldelsen af medlemsstaternes forpligtelser som led i at nå FN's verdensmål for bæredygtig udvikling og bevæge os i retning af en halvering af madspild på detail- og forbrugerniveau senest i 2030. Målene vil sætte gang i indsatsen for at udvikle et stadig mere bæredygtigt fødevareressourcen. For at sikre et fælles og delt ansvar i hele EU, fastsættes der i **forslaget om reduktion af madspild** de samme mål for hver medlemsstat, mens det er op til hver enkelt medlemsstat at træffe de mest hensigtsmæssige foranstaltninger, som er skræddersyet til medlemsstatens specifikke situation, med støtte fra initiativer til deling af bedste praksis og opnåede resultater som f.eks. EU's platform om fødevarer og madspild. Foruden det lovgivningsmæssige forslag har Kommissionen i dag offentliggjort et kompendium, som skal hjælpe alle aktører med at forebygge madspild på forbrugerniveau¹⁵. Kompendiet er en reaktion på henstillinger fra de nyligt indkaldte borgerpaneler, som organiseres for at støtte ændringer i forbrugernes adfærd¹⁶. Målene for reduktion af madspild forventes at give væsentlige miljømæssige fordele og økonomiske besparelser for forbrugerne (ca. 400 EUR pr. husstand pr. år).

For at afhjælpe hotspots, hvor der skabes madspild, i EU og sætte skub i medlemsstaternes fremskridt mod at opfylde den globale ambition er nogle specifikke mål om reduktion af madspild forskellige på tværs af fødevarekæden og baseret på den seneste videnskabelige dokumentation. Løbende indsamling af data vil gøre det muligt at følge og revidere fremskridt og foretage eventuelle nødvendige tilpasninger under hensyntagen til medlemsstaternes

¹⁴ [Food waste and food waste prevention — estimates — Statistics Explained \(europa.eu\)](#)

¹⁵ [Europæisk forbrugerforum for bekæmpelse af madspild \(European Consumer Food Waste Forum\) Knowledge for policy \(europa.eu\)](#)

¹⁶ [ECPI_Citizens Recommendations_EN_final.pdf \(europa.eu\)](#)

fremskridt i tidens løb. Dette vil være til støtte for et solidt EU-bidrag til at nå verdensmål for bæredygtig udvikling nr. 12.3 senest i 2030 og vil påvirke ambitionen om yderligere fremskridt derefter.

Tekstilaffald lægger også et unødigt pres på de begrænsede naturressourcer. Ca. 78 % af tekstilaffaldet indsamles ikke særskilt af forbrugerne og ender i det blandede husholdningsaffald, som sendes til forbrænding eller deponeringsanlæg. Denne ressourceineffektive forvaltning af affald er ikke i overensstemmelse med målene for den cirkulære økonomi og medfører skade på miljøet i EU og i tredjelande, herunder i udviklingslande og blandt sårbare befolkninger, på grund af uforholdsmæssigt høje niveauer af drivhusgasemissioner, forbrug af vand, forurening og arealudnyttelse. De foreslåede regler om indførelse af udvidet producentansvar for tekstiler og om at sikre korrekt håndtering af tekstilaffald har til formål at gennemføre princippet om, at forureneren betaler, fremme den cirkulære økonomi for tekstiler og fremme værdiskabende aktiviteter med et væsentligt potentiale for at skabe lokale arbejdspladser. Disse regler vil forbedre markedet for brugte tekstiler, støtte de mange socialøkonomiske virksomheder, der er aktive på dette marked og stimulere innovation inden for genanvendelse af tekstiler. Øget adgang til brugt tøj vil give borgerne i og uden for EU mulighed for at spare penge, samtidig med at der spares på naturressourcerne. Harmoniserede regler om udvidet producentansvar vil også bidrage til et velfungerende indre marked og støtte medlemsstaterne i at gennemføre forpligtelsen til at indsamle tekstiler særskilt fra 2025 på sammenhængende vis med henblik på at sikre lige vilkår for de erhvervsdrivende.

5. Konklusioner

Konsekvenserne af klima- og biodiversitetskrisen bliver stadig mere synlige, også i Den Europæiske Union. De påvirker allerede næsten alle borgere og hver økonomisk sektor. Da klima og biodiversitet er nært forbundne, er der behov for en indsats på begge områder, for klimaændringer og tab af biodiversitet er to sider af samme sag. Mens der er gjort væsentlige fremskridt, for så vidt angår klimalovgivning, er der behov for at gøre fremskridt i forbindelse med Kommissionens lovgivningsmæssige forslag om bæredygtig udnyttelse af EU's naturressourcer, som samtidig er til gavn for modvirkningen af klimaændringer og tilpasningen til dem og for biodiversiteten.

De lovgivningsmæssige forslag, der er fremlagt i dag, er nødvendige for at opfylde EU's forpligtelser til at opnå klimaneutralitet, da den europæiske grønne pagts søjler vedrørende klima og naturressourcer supplerer hinanden. De udgør en væsentlig byggeklod for at sikre fødevarerikkerheden på lang sigt for europæiske borgere. Eksempelvis vil det forslag om jordbunden, der er fremlagt i dag, hjælpe med at opfylde forpligtelsen til at øge naturlige kulstofdræns absorptionskapacitet i henhold til LULUCF-forordningen og nå de mål, der er fastsat i loven om naturgenopretning og den europæiske klimalov, som begge er flagskibsforslag i den grønne pagts søjler vedrørende klima og naturressourcer. Kun sunde jorder kan lagre kulstof og give landøkosystemer, som trives, er mere modstandsdygtige over for tørker, oversvømmelser, hedeølger og andre klimarelaterede ekstreme vejrforhold og

således bidrager til EU's samlede modstandsdygtighed. Kun sunde naturressourcer har kapaciteten til at sikre vores vej frem mod klimaneutralitet. Den foreslåede ramme for overvågning og de relevante data er afgørende for at skræddersy konsekvente genopretningsforanstaltninger, som passer til de lokale behov. Samtidig er dette forslag centralt, når det drejer sig om at opfylde overvågningskravene i henhold til LULUCF-forordningen og den fælles landbrugspolitik. Det supplerer også forslaget om certificering af kulstoffjernelse. Sunde jorder vil øge mængden af lagret kulstof og dermed værdien af de dertil knyttede CO₂-kreditter, hvilket øger landbrugernes indtægter.

Samlet set er de forslag, der allerede er fremsat inden for rammerne af den europæiske grønne pagts søjle for naturressourcer, og som suppleres af den pakke, som er fremlagt i dag, nødvendige for at opfylde EU's retlige forpligtelser i henhold til den lovgivning på klimaområdet, der allerede er vedtaget, og EU's multilaterale forpligtelser inden for rammerne af den globale Kunming-Montreal-ramme for biodiversitet, idet EU fortsætter med at arbejde i retning af en mere bæredygtig fremtid i samarbejde med sine partnerlande. Kommissionen opfordrer derfor Europa-Parlamentet og Rådet til hurtigt at vedtage initiativerne i denne søjle i den grønne pagt.